

Nguy n Th Di m - Khoa Ngo i CT

B ng là tình tr ng t n th ng da, t ch c d i da, c , x ng do nhi t, đi n, hóa ch t, ma sát hay b c x . Bài vi t này không đi sâu phân lo i hay mô t t n th ng b ng, không phân tích sâu nguyên nhân gây b ng, cũng nh không vi t chi ti t các k thu t chăm sóc đi u d ng trên b nh nhân b ng. N i dung bài vi t nh m giúp cho ng i đi u d ng có đ c nh ng k năng l p k ho ch chăm sóc t t cho b nh nhân b ng. B ng có nhi u m c đ t n th ng n ng nh khác nhau, tùy vào tác nhân gây b ng, v trí b ng, đi n tích b ng, t ch c b t n th ng mà x trí, đi u tr và chăm sóc sao cho phù h p, hi u qu , không đ i di ch ng, bi n ch ng, th m chí t vong.

I. Các x trí s c u ban đ u khi b b ng bao g m

- Đ a n n nhân ra kh i vùng tác nhân gây b ng.

Đi u d ng trong chăm sóc b ng

Vi t b i Biên t p viên

Th năm, 24 Tháng 7 2014 21:33 -

- Chú ý trang ph c trên ng i vùng b b ng. C n c i b trang ph c sao cho không làm t n th ng thêm vùng da n i b b ng.

- Tùy vào tác nhân gây b ng mà có cách x trí ban đ u sao cho phù h p:

- Đ i v i b ng di n tích bé, nh t là i hai bàn tay hay hai bàn chân thì ngâm ngay ph n chi b ng vào n c s ch có đá l nh, m i l n ngâm 20 phút. Rút ra m y phút r i ngâm ti p, trong kho ng th i gian 2 gi .

- Khi b b ng do acid ho c baz c n ph i r a nhi u n c l nh đ i lên v t b ng liên t c trong kho ng 10 phút nh m pha loãng n ng đ và lo i b t tác nhân gây b ng. sau đó dùng các ch t trung hoà. Trung hoà acid b ng dung d ch natribicacbonat (NaHCO_3) 1- 2%, n c xà phòng. Trung hoà baz b ng acid acetic (CH_3COOH) 6%, amôni clorua (NH_4CL) dung d ch 5%, acid boric B(OH)_3 dung d ch 3%, ho c n c gi m, n c chanh, n c đ ng.

- Không r a n c khi b b ng do acid sunfuric (H_2SO_4), acid clohydric (HCL), và các h p ch t h u c - nh m. Vì s ph t sinh thêm nhi t do các ph n ng hoá h c.

- N u b ng do nh a đ ng, dùng đ u tây (đ u h a) lo i tr nh a đ ng.

- Đ t lên v t b ng bằng, g c ho c v i s ch không có lông đ tránh nhi m trùng.

- N u b ng nh c n gi da vùng b b ng khô, s ch, h n ch t n th ng.

- N u b ng n ng c n chú ý bù n c, đ i n gi i và đ a ngay đ n b nh vi n.

- Không dùng băng bông có lông t m n đ băng v t b ng.

II. Chăm sóc b nh nhân b ng n ng

Giai đ n Shock: di n bi n qua hai th i k và kéo dài kho ng 48 gi đ u.

Th i k Shock th n kinh: xu t hi n ngay sau khi b b o ng và kéo dài trong vòng 6 gi đ u. Nguyên nhân: do tác nhân gây b o ng kích thích vào các n ron th n kinh gây đau đ n. Lâm sàng: ng o i b nh ho ng h t, kêu la, v t v , m t đ , m ch nhanh, huy t áp tăng nh . Chăm sóc giai đ o n này c n chú ý gi m đau cho ng o i b nh, n u c n thi t có th dùng thu c an th n gây ng . Ng o i b nh v t v , kích thích nên nguy c đ làm t n th o ng thêm t ch c n i b b o ng. C n đ t ng o i b nh n m t th an toàn cho v t b o ng. Thi t l p đ o ng truy n tnh m ch t , chú ý bù n c, đ i n gi i theo bilan đ ch.

Th i k Shock b o ng: kéo dài t 6 - 48 gi . Ng o i b nh n m l đi, luôn kêu khát, da và niêm m c nh t tím, chân, tay và trán l nh, v m h i. Huy t áp t t, m ch nhanh, thân nhi t gi m, bu n nôn, u ng vào là nôn. N c ti u ngày m t ít đi, đ đ c, có nhi u huy t c u t , protein, d n d n có th b vô ni u. Giai đ o n này đ c bi t quan tâm đ n huy t đ ng, bilan đ ch và thân nhi t ng o i b nh. Đ t sonde ti u l u, theo dõi n c ti u và các xét nghi m công th c máu, đ i n gi i đ , ure máu.

Giai đ o n nhi m đ c c p tính: kéo dài t ngày th 3 đ n ngày th 15. Nguyên nhân: do h p ph ch t đ c c a t ch c do ho i t và nhi m khu n. Tri u ch ng lâm sàng: ng o i b nh trong tình tr ng kích thích, v t v , n m l m , tri giác sút kém, d n d n có th b hôn mê. S t cao dai đ ng t 40 - 41oC. Đ u, mũi và chân tay l nh, môi tím, n i vân tím, đôi khi ng đ quanh các v t b o ng. Ng o i b nh th nông, không đ u, đi ti u ít đ n, có khi vô ni u, m ch nhanh, nh , khó b t, chán ăn, th o ng nôn, b o ng n ng hay g p ch y máu tiêu hoá do loét c p tính. Chăm sóc giai đ o n này t o ng t nh Shock b o ng. Thêm vào đó là ph i theo dõi tri giác, theo dõi tình tr ng xu t huy t và cho ng o i b nh th Oxy. Không quên chăm sóc ch đ dinh d o ng cho ng o i b nh. Ph i đ m b o đ dinh d o ng và đ năng l o ng đ i v i ng o i b b o ng b o ng (th o ng dùng trên 3000 Kcalo/ngày tùy vào m c đ b o ng).

Giai đ o n nhi m trùng: s t dao đ ng, g y mòn, kém ăn, m t ng . V t b o ng có t ch c h t phù n , nhi m khu n. Chăm sóc giai đ o n này ch y u là kháng sinh, dinh d o ng nâng cao th tr ng.

Giai đ o n h i ph c: n u đ i u tr và chăm sóc kém, mu n, ng o i b nh suy mẫn, thi u nhi u protein thì s l m vào “vòng lu n qu n”. G y mòn, h c hác, mi ng vá da không “ăn” loét nhi u ch , bàn chân b n do suy dinh d o ng. Do v y, ngay t đ u ph i đ t ra v n đ ch ng nhi m trùng tri t đ . Áp đ ng ch đ dinh d o ng b nh lý cho b nh nhân b o ng ngay t đ u.

III. Chăm sóc v t th ng do b b ng

V i n t ph ng nh đ nguyên, n t ph ng to ch c b n t ph ng cho thoát d ch. R a v t b ng: dùng n c vô khu n: n c c t, NaCl 0,9%. Đ i v i b ng do acid: dùng dung d ch natri bicacbonat 2-3%, Đ i v i b ng do ki m: Sau khi r a, đ p ngay các dung d ch toan nh acid acetic 0,5 – 6%, amôni clorua 5%, acid boric 3%. N u không có dung d ch trên, dùng n c d m, n c chanh, n c đ ng 20%. Băng di n b ng v i vài l p g c t m nhi u th thu c: d u cá, d u g c, thu c m , oxyt k m, cao lá sim, ngh . B ng m t, vùng h u môn sinh d c thì r c b t sous gallate de bismuth, đ h , không băng. C n ngăn ng a di ch ng s o co dnh vùng kh p đ i v i b ng sâu: băng riêng t ng ngón tay, kh p b ng ph i gi t th đ phòng quá m c, h n ch s o co d m. Đ i v i nh ng v t b ng có m thì ph i đ c c y m , làm kháng sinh đ . V n đ th m m v t b ng, hi n nay trên th tr ng có s n ph m gel silicol dán lên v t b ng ngay sau đi u tr s giúp v t b ng li n s o th m m h n. Đây là s n ph m ngo i nh p nên giá thành khá đ t (kho ng 500 đ n 600 nghìn cho m t mi ng dán di n tích 20 cm²). Ngoài ra có th đ p ngh t i ngay sau khi v t b ng lên da non, h n ch v t b ng ti p xúc v i ánh n ng m t tr i.

Đ c bi t trong su t quá trình chăm sóc v t th ng do b b ng ph i tuy t đ i vô trùng. H n ch v t b ng b t đề hay các v t b ng ti p xúc v i nhau (nh t là ngón tay, ngón chân).